

# Облікова картка дисертації

## I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U004007

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-11-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



## II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карпань Анна Петрівна

2. ANNA KARPAN

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 10-12-2025

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

### **III. Відомості про організацію, де відбувся захист**

**Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради):** PhD 11225

**Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі

**Код за ЄДРПОУ:** 04543387

**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

### **IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію**

**Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі

**Код за ЄДРПОУ:** 04543387

**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

### **V. Відомості про дисертацію**

**Мова дисертації:** Українська

**Коди тематичних рубрик:** 03.19.21

**Тема дисертації:**

1. Розвиток історичного краєзнавства на Черкащині (20-30-і рр. ХХ століття)
2. The Development of Historical Local Studies in Cherkasy Region in the (1920s – 1930s of the 20th century)

**Реферат:**

1. У дисертаційній роботі простежений розвиток історичного краєзнавства на Черкащині впродовж 1920 – 1930-х рр. в історіографії, розкрито краєзнавча діяльність Українського комітету краєзнавства як головного краєзнавчого осередку в Україні, досліджена краєзнавча робота архівних, музейних установ та закладів освіти в регіоні, відображений краєзнавчий доробок відомих дослідників зазначеного періоду. Актуальність дослідження. У сучасних умовах краєзнавство стало ефективним засобом формування історичної свідомості та патріотизму громадян, особливо молодого покоління. Зростання її ролі не лише розширило, а й зумовило активну роботу з поширення знань із локальної історії (краєзнавства). Ця суспільно важлива і кропітка праця не може успішно здійснюватися без об'єднання зусиль фахівців-дослідників краю і широкої громадськості. У цьому сенсі особливе значення мають періодичні краєзнавчі видання: до початку 1990-х рр. на Черкащині, багатій на історію та краєзнавство, не було жодного періодичного видання з вивчення регіону. В умовах активного національно-культурного відродження спостерігається зростання інтересу не лише до історії нашої країни загалом, а й до історії окремих міст і сіл, так званої регіональної історії, або мікроісторії. 3

огляду на це подальшого вивчення з боку дослідників- краєзнавців потребують, зокрема, особливості становлення та розвитку локальної історії як важливого складника історичної науки. Актуальність теми зумовлена також тим, що в сучасний період історико-краєзнавчі дослідження набули масових форм завдяки участі в краєзнавчих пошуках широких верств населення. Звернення до цієї теми є особливо доречним ще й тому, що відродження краєзнавства в Україні вже склалося як конкретна система професійної та аматорської діяльності, яка розширює межі історичного знання і має значний вплив на свідомість широкого загалу, суспільну свідомість та розвиток вітчизняної історичної науки. Регіональне дослідження починає набувати краєзнавчого значення тоді, коли в ньому виникає потреба в контексті дослідження історії «малої батьківщини», у нашому випадку Черкащини. З іншого боку, факти і знання, отримані в межах краєзнавства, можуть бути надбанням великої науки, якщо вона цього потребує, головним чином, в аспекті розуміння загального і часткового в історичному процесі. Про зростання ролі краєзнавчого руху в розбудові незалежної України свідчить те, що в обласних та районних центрах почали плідно працювати місцеві дослідники. Однак в історії українського історичного краєзнавства є багато недосліджених подій та явищ, які потребують детальнішого вивчення та осмислення. Немає комплексного аналізу й оцінки краєзнавчого процесу на Черкащині в 1920 – 1930-х рр. Усе це також посилює потребу у виконанні комплексного дисертаційного дослідження. Вибір теми актуалізується й необхідністю повернення сучасному поколінню українців історичної пам'яті, яка була поруйнована заборонами, ідеологічними нашаруваннями минулої доби, російсько-українською війною XXI ст., формуванням на цій основі національної самосвідомості. Краєзнавчі дослідження мають бути вагомим чинником джерельної бази української історії, фундаментом регіональних досліджень. Дисертаційне дослідження допоможе заповнити ще одну недостатньо висвітлену сторінку краєзнавчого руху Черкащини та сприятиме відтворенню цілісної картини історичного розвитку України загалом. З огляду на прогалини регіонального розвитку Черкащини об'єктивно висвітлено невідомі, маловідомі та сфальсифіковані сторінки української історії. Попри висвітлення окремих аспектів проблеми, узагальнювального історико-краєзнавчого дослідження досі не існує, що й викликало необхідність його проведення та вибір теми дисертаційного дослідження «Розвиток історичного краєзнавства на Черкащині (20 – 30-і рр. XX століття)». Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що в ньому вперше здійснена спроба комплексного аналізу процесу розвитку історичного краєзнавства на Черкащині у 20 – 30-х рр. XX ст., з'ясовані здобутки і прорахунки краєзнавчих розвідок того часу, втілений намір критичного узагальнення досвіду краєзнавчої діяльності, що може бути використане на сучасному етапі розвитку українського краєзнавства.

2. The dissertation traces the development of historical local studies (kraieznavstvo) in Cherkasy region during the 1920s – 1930s in historiography, explores the activities of the Ukrainian Committee for Local Studies as the main coordinating centre in Ukraine, investigates the local studies work of archival and museum institutions as well as educational establishments in the region, and highlights the work of prominent researchers of the period. Relevance of research .Under current conditions, local studies have become a powerful tool for shaping citizen's historical consciousness and patriotism, particularly among younger generations. The growing role of local studies has not only expanded its scope but also stimulated active efforts to disseminate knowledge about local history. This socially important and meticulous work requires the collaborative efforts of professional regional researches and the broader public. In this context, periodical publications on local studies as some particular importance, as Cherkasy region –despite its rich historical legacy and heritage of regional research – lacked any periodical dedicated to local studies prior to the early 1990s. Amidst an active national and cultural revival, there has been increasing interest not only in the general history of Ukraine but also in regional history (micro-history) – the study of history of individual cities, towns, and villages. In this regard, the peculiarities of formation and development of local history, as an essential component of historical science, require further research by scholars engaged in local studies. The relevance of the topic is also determined by the fact that local historical research today has become a mass movement due to the involvement of wide layers of the population in local history pursuits. The topic is particularly pertinent given the systemic revival of local studies in Ukraine as a distinct form of both professional and amateur activity that expands the boundaries of historical knowledge and influences

public consciousness, societal awareness, and the development of national historical science. Regional research begins to acquire particular local studies significance in the context of the need to explore the history of the "small homeland", in our case, Cherkasy region. At the same time, facts and knowledge gained through local studies can significantly contribute to broader scientific corpus, particularly in understanding the general and the particular within the historical process. The expanding role of the local studies movement in shaping independent Ukraine is reflected in the increasingly productive engagement of local researchers across regional and district centres. However, the history of Ukrainian historical local studies remains marked by numerous underexplored events and phenomena that require deeper scholarly analysis and interpretation. In particular, there is still no comprehensive analysis or critical assessment of the local studies process in Cherkasy region during the 1920s and 1930s – a gap that further underscores the necessity of a thorough dissertation-level investigation. The choice of this research topic is also justified by the broader need to restore contemporary Ukrainians' historical memory, which has been long disrupted by prohibitions and ideological distortions of the past era, and the Russian-Ukrainian war of the 21st century. Reconstructing this memory is essential to the formation of a coherent national consciousness. Within this framework, local studies must be recognized as a vital component of the source base for Ukrainian historiography and as a foundational platform for regional historical inquiry. This dissertation seeks to illuminate an overlooked chapter in the history of the local studies movement in Cherkasy region and to contribute to a fuller reconstruction of a more holistic picture of Ukraine's historical development as a whole. This dissertation addresses critical gaps in the regional historiography of Cherkasy region by offering an objective reconstruction of overlooked, little-known, and falsified episodes of Ukrainian history. While certain aspects of the subject have previously received scholarly attention, no comprehensive historical and local studies analysis has yet been undertaken, which highlights the necessity of this research and affirms the relevance of the chosen dissertation topic. The scientific novelty of this dissertation lies in presenting the first comprehensive analysis of the development of historical local studies in Cherkasy region during the 1920s – 1930s. It assesses both achievements and shortcomings of the local research from that period and offers a critical synthesis of local studies experience, which can be applied at the current stage of development in Ukrainian local studies.

### **Державний реєстраційний номер ДіР:**

**Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:** Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

**Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:** Не застосовується

**Підсумки дослідження:** Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

### **Публікації:**

1. Карпань А. Тенденції розвитку архівної справи на Черкащині у 1920– 1930-х рр. Переяславський літопис. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 11. С. 42–46.
2. Ващенко А. Корсунський педагогічний технікум як осередок краєзнавчого руху на Черкащині у 20 – 30-х рр. XX ст. Гілея: науковий вісник. Київ, 2018. Вип. 128 (1). С. 49–53.
3. Ващенко А. «Кость Кушнір-Марченко та Софія Терещенко як фундатори історичного краєзнавства на Черкащині. Наукові записки з української історії. Збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 43. С. 124–130.
4. Карпань А. Внесок закладів вищої освіти Черкащини в розвиток краєзнавчого руху регіону у 1920 – 1930-х рр. Соціум. Документ. Комунікація. Серія «Історичні науки». Переяслав, 2023. Вип. 18. С. 78–101.
5. Карпань А. Життєвий шлях та науковий доробок академіка Миколи Біляшівського. Актуальні питання у сучасній науці. Електронне наукове фахове видання. Київ, 2023. Вип. 5 (11). С. 565–577.

- 6. Karpan A. The museum case in Cherkasy Region in the context of the development of historical local history in the 20s and 30s of the 20th century. Innovations in the scientific, technical and social ecosystems. Scientific journal. Nice, 2023. Issue 6. S. 46–57.
- 7. Левченко І., Карпань А. Краєзнавча та пам'яткоохоронна діяльність на Черкащині 1920 – 1930-ті рр. Актуальні питання у сучасній науці. Електронне наукове фахове видання. Київ, 2025. Вип. 4 (34). С. 1431–1441.
- 8. Карпань А. Історико-краєзнавча діяльність Черкаського краєзнавчого музею у 20-х рр. ХХ ст. Сучасна гуманітаристика: збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 28 квітня 2017 р. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 1. С. 135–138.
- 9. Карпань А. Історико-краєзнавча діяльність Українського комітету краєзнавства у 20-х рр. ХХ ст. на Черкащині. Сучасна гуманітаристика: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 17 червня 2017 р. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 2. С. 63–66.
- 10. Ващенко А. Внесок Д. Бочкова у розвиток музейної справи Черкащини. Proceedings of XI International scientific conference «Results of modern scientific research», October 27, 2017. Morrisville, 2017. С. 15–18.
- 11. Ващенко А. Діяльність кабінету дослідження Шевченкіани у 20-х рр. ХХ ст. на Черкащині. Матеріали III Всеукраїнській науковій конференції «Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики» (присвяченої 100-річчю Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара), 25 – 26 травня 2018 р. Дніпро, 2018. С. 154–155.
- 12. Ващенко А. «Краєзнавча діяльність Петра Курінного на Уманщині у 20-х рр. ХХ ст. Scientific Journal Virtus. Issue № 23, Part 2, April, 2018. С. 64–66.
- 13. Карпань А. Журнал «Краєзнавство» як головне видання краєзнавчих досліджень: історія створення. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми науки, освіти та суспільства», 24–26 квітня 2023 р. Київ, 2023. С. 857–861.
- 14. Карпань А. «Життя та краєзнавча діяльність Федора Ернста». Матеріали XXIV Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє», 18 квітня, 2024 р. Випуск гуманітарного наукового товариства: наукові праці. Вип. 24. Черкаси, 2024 С. 33–38.

**Наукова (науково-технічна) продукція:** аналітичні матеріали

**Соціально-економічна спрямованість:**

**Охоронні документи на ОПВ:**

**Впровадження результатів дисертації:** Впроваджено

**Зв'язок з науковими темами:** 0121U111013

## **VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Левченко Інна Миколаївна

2. Inna M. Levchenko

**Кваліфікація:** д. і. н., професор, 07.00.07

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0009-0007-7193-2680

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі

**Код за ЄДРПОУ:** 04543387

**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Дудар Василь Леонідович

2. Vasyl' L. Dudar

**Кваліфікація:** к. і. н., доц., 07.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-6064-9408

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі

**Код за ЄДРПОУ:** 04543387

**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

## **VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**

**Офіційні опоненти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Лазуренко Валентин Миколайович

2. Valentyn M. Lazurenko

**Кваліфікація:** д. і. н., професор, 07.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-3441-4485

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Черкаський державний технологічний університет

**Код за ЄДРПОУ:** 05390336

**Місцезнаходження:** бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18006, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Петренко Ірина Миколаївна

2. Iryna M. Petrenko

**Кваліфікація:** д. і. н., професор, 07.00.02

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-2994-3833

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

**Код за ЄДРПОУ:** 31035253

**Місцезнаходження:** вул. Остроградського, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

**Рецензенти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Гончаренко Олексій Миколайович

2. Oleksii M. Honcharenko

**Кваліфікація:** д. і. н., професор, 07.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-8882-6397

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі

**Код за ЄДРПОУ:** 04543387

**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Хмельницька Людмила Василівна

2. Liudmyla V. Khmelnytska

**Кваліфікація:** к. і. н., доц., 07.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2482-4322

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі

**Код за ЄДРПОУ:** 04543387

**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

